

SỞ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT TỈNH QUẢNG TRỊ

---o0o---

TÀI LIỆU ĐÀO TẠO NGHỀ
KỸ THUẬT TRỒNG VÀ CHĂM SÓC DƯA HÂU

(Dùng cho trình độ dưới 3 tháng)

Đơn vị biên tập:

Trang

Trường Trung học Nông nghiệp và PTNT Quảng Trị
Năm 2013

TaiLieu.vn

LỜI MỞ ĐẦU

Quảng Trị nằm trong vùng khí hậu nhiệt đới gió mùa, có nền nhiệt độ cao, chế độ ánh sáng và mưa, ẩm dồi dào, tổng tích ôn cao... là những thuận lợi cơ bản cho phát triển các loại cây trồng nông, lâm nghiệp.

Với khả năng phát triển tốt trên vùng đất cát khô và nhiệt độ cao, để phát triển cây dưa hấu trên diện rộng một cách hợp lý nhằm đem lại hiệu quả kinh tế cao cho người dân Quảng Trị, các ngành chức năng và chính quyền tỉnh cần có định hướng, giải pháp cụ thể cho khâu tiêu thụ dưa hấu, quy hoạch thành các vùng chuyên canh. Tỉnh Quảng Trị đang có kế hoạch phát triển diện tích cây dưa hấu lên 5.000 ha. Qua đó góp phần chuyển dịch cơ cấu cây trồng trên vùng đất cát, dần đưa cây dưa hấu thành một trong những cây trồng chủ lực trong hệ thống cây trồng của tỉnh. Ngoài ra, tỉnh Quảng Trị có thể tận dụng điều kiện thuận lợi về vị trí địa lý để xuất khẩu dưa hấu sang nước bạn Lào và các tỉnh lân cận qua con đường xuyên Á, và tuyến Quốc lộ 1A.

Để đáp ứng với nhu cầu thực tế, chúng tôi tiến hành biên soạn giáo trình **“Kỹ thuật trồng và chăm sóc cây dưa hấu”** Bộ giáo trình gồm 05 chương:

Chương 1: Sơ lược về cây dưa hấu

Chương 2: Đặc tính thực vật học và yêu cầu điều kiện ngoại cảnh.

Chương 2: Các giai đoạn sinh trưởng phát triển của cây dưa hấu.

Chương 4: Kỹ thuật trồng và chăm sóc.

Chương 5: Phòng trừ sâu bệnh

Giáo trình này sẽ được sử dụng từ 2013 trên địa bàn tỉnh Quảng Trị. Giáo viên dạy nghề dựa trên cơ sở của giáo trình để soạn giáo án cho phù hợp. Dù đã cố gắng nhưng chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, bất cập. Vì vậy trong quá trình sử dụng đề nghị các trung tâm, đơn vị tham gia dạy nghề góp ý để giáo trình hoàn thiện hơn.

CHƯƠNG I

SƠ LƯỢC VỀ CÂY DƯA HẤU

I/ Giới thiệu:

Cây dưa hấu có tên khoa học là *Citrullus lanatus* Thunberg, tên tiếng Anh là watermelon, thuộc họ dưa bầu bí Cucurbitaceae. Cây có nguồn gốc ở vùng nhiệt đới Châu Phi. Ngày nay dưa hấu được trồng rộng rãi ở nhiều nước trên thế giới như Trung Quốc, Ấn Độ, Hoa Kỳ, Mexico, Nhật Bản, Hàn Quốc, Philippin, các nước vùng Địa Trung Hải,

Ở nước ta dưa hấu được biết đến từ thời Vua Hùng Vương thứ 18 và dưa hấu là loại trái không thể thiếu trong những ngày Tết cổ truyền.

1/Giá trị kinh tế

Dưa hấu là sản phẩm dễ tiêu thụ, không chịu ảnh hưởng của sâu bệnh mà giá cả ổn định, mang lại giá trị kinh tế cao người nông dân trồng. Cụ thể như trong vụ xuân 2006, các hộ trồng dưa ở Nghệ An đều thu nhập từ dưa hấu đạt trên 50 triệu đồng/ha.

Tại tỉnh Quảng Trị, trồng dưa hấu đã đạt giá trị 50 triệu đồng/ha/năm, cao hơn rất nhiều lần so với trồng các loại cây khác trên cùng một diện tích (nếu trồng sản phẩm nông dân chỉ thu được 3 triệu đồng/ha, khoai lang được 6 triệu đến 7 triệu đồng/ha). Ngoài ra dưa hấu loại cây trồng có khả năng phát triển tốt trên vùng đất cát khô và nhiệt độ cao.

2/Về dinh dưỡng:

Dưa hấu có giá trị dinh dưỡng cao, có lợi cho sức khỏe con người. Trong trái dưa hấu chứa 90% nước, Protein, Lipit, Carbonhydrat, Caroten, đường, các chất khoáng như Calcium, Phospho, sắt, các vitamin như Thiamin (B₁), Riboflavin (B₂), Niacin (B₃), Acide ascorbic (C),

Trong các loại quả, dưa hấu chứa dịch quả phong phú nhất, hàm lượng nước đạt trên 96%. Trong nước dưa hấu chứa nhiều acid malic; acid glutamid; arginine; đường glucose; fructose; lyciumanid; bêta-caroten; vitamin A, B, C,

protid và các chất khoáng như calci, phosphor, sắt..., những thành phần này rất hữu ích cho cơ thể, hơn nữa dễ được hấp thu.

TaiLieu.vn

3/Về mặt y học:

Trong trái dưa chứa vitamin C làm tăng sức đề kháng của cơ thể. Chất Lycopene trong trái dưa là chất chống oxy hóa, giúp chống lại các bệnh về tim mạch, giảm khả năng mắc bệnh nhồi máu cơ tim. Chất Citrulline trong trái dưa vào cơ thể người chuyển hóa thành Arginine là acide amin có lợi cho tim mạch, tuần hoàn và miễn dịch. Chất Arginine còn làm tăng hoạt tính Nitrit oxit giúp thư giãn mạch máu mà không có tác dụng phụ nào, ngăn ngừa ung thư tuyến tiền liệt ở nam giới. Trong trái dưa hầu còn chứa nhiều kali và enzym super oxide dismutase có khả năng chống oxy hóa, giúp tế bào cơ thể phát triển tốt hơn và con người ít bị stress hơn.

Mới đây, một phát hiện mới của GS Bhimu Patil thuộc Viện Nghiên cứu rau, quả Texas, Hoa Kỳ, chất Arginine làm tăng hoạt tính Nitrit oxit làm thư giãn mạch máu giống như tác dụng của Viagra dùng cho nam giới.

4/Theo Đông y:

Dưa hầu có vị ngọt, tính hàn có công dụng giải khát, giải say nắng, có công năng thanh nhiệt tá hỏa, giải say rượu, lợi tiểu, cầm lợi ra máu, dưa hầu tươi nghiền nát thoa nhiều lần trong ngày trị vết nẻ môi và những nốt mẩn đỏ ở da, đắp những lát mỏng dưa hầu lên mặt để trong nhiều giờ da dễ mịn màng căn mọng không bị rộp trong mùa hè,

Trong vỏ dưa chứa nhiều vitamin ankaloit có tác dụng giải nhiệt hết say nắng, còn ngăn chặn không cho cholesterol tích đọng ở thành mạch máu, có tác dụng chống xơ mỡ động mạch. Phần xanh của vỏ dưa hầu gọi là áo thủy của dưa hầu có thể chữa các chứng thử nhiệt, phiền khát, phù nề, tiểu tiện kém và miệng lưỡi viêm nhiệt.

Hạt dưa hầu có chứa dầu béo Xiturlin có tác dụng thanh nhiệt, nhuận tràng, dứt khát, trợ giúp cho tiêu hóa, dùng để hạ huyết áp, làm giảm triệu chứng viêm bàng quang cấp, giảm đau, cầm máu, chữa bí tiểu ở người lớn tuổi.

Tuy nhiên với người bị tiểu đường, suy thận, rối loạn tiêu hóa không nên ăn nhiều sẽ làm bệnh nặng thêm.

II/ Tình hình sản xuất dưa hấu ở Quảng Trị

Tỉnh Quảng Trị có tới 30.000 ha đất cát. Tuy nhiên diện tích trồng cây dưa hấu của toàn tỉnh Quảng Trị mới đạt gần 200 ha trong đó xã Triệu Sơn (huyện Triệu Phong) trồng 50 ha, Vĩnh Tú (huyện Vĩnh Linh) 40 ha...

Do thích hợp với điều kiện đất đai và khí hậu, cây dưa hấu ở Quảng Trị đạt năng suất khá ổn từ 10 đến 12 tấn/ha, chất lượng tốt. Nhiều mô hình trồng dưa hấu đã đạt giá trị 50 triệu đồng/ha/năm. Đây là một trong những cây trồng đạt hiệu quả kinh tế cao nhất trên vùng đất cát của tỉnh, cho thu nhập cao hơn rất nhiều so với các loại cây trồng khác trên cùng một diện tích. Thời gian gần đây, sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Quảng Trị đã đưa nhiều giống dưa mới về thay thế cho các giống địa phương như giống dưa Hắc mã nhân, Sugarbaby, Tiểu yến... đã nâng cao năng suất, chất lượng của cây dưa hấu. Tuy đem lại hiệu quả kinh tế cao, nhưng người dân nơi đây chưa dám phát triển mạnh loại cây dưa hấu để thay thế được những loại cây trồng ít hiệu quả, bởi vì đầu ra cho sản phẩm còn gặp rất nhiều khó khăn trong khâu tiêu thụ. Cho đến nay, trên địa bàn Quảng Trị chưa có một đơn vị, doanh nghiệp nào đứng ra để thu mua, tiêu thụ dưa hấu cho nông dân, người trồng dưa tự tiêu thụ sản phẩm trong tỉnh.

CHƯƠNG II

ĐẶC TÍNH THỰC VẬT HỌC – YÊU CẦU ĐIỀU KIỆN NGOẠI CẢNH

I/ Đặc tính thực vật.

1/ Thân cây dưa hấu:

Dưa hấu thuộc cây hằng niên, thân thảo, mềm, có gốc cạnh, dạng bò. dài từ 2 – 6m. Trên thân có nhiều lông tơ màu trắng. Thân có nhiều mắt, mỗi mắt có 1 lá, 1 chồi nách và vòi bám. Chồi nách có khả năng phát triển thành nhánh như thân chính, chồi gần gốc phát triển mạnh hơn chồi gần ngọn.

Thân cây dưa hấu, mỗi mắt có 1 lá, 1 chồi nách và 1 tua cuốn:

2/ Lá dưa hấu:

Có hai dạng lá là lá mầm và lá thật. Lá mầm là lá ra đầu tiên, tồn tại trong suốt quá trình sinh trưởng của cây, nuôi cây trong giai đoạn đầu, lá có hình oval hay hình trứng. Lá mầm là chỉ tiêu quan trọng để đánh giá sự sinh trưởng của cây ở giai đoạn đầu. Lá mầm to đầy, phát triển cân đối hứa hẹn cây sinh trưởng mạnh, lá mầm nhỏ, mỏng, mọc không cân đối cây sẽ sinh trưởng yếu. Lá thật là lá đơn, mọc sen có chia thùy nhiều hay ít, sâu hay cạn tùy theo giống, lá đầu tiên có sẻ thùy cạn.

Lá thật đầu tiên xẻ thù cặn

3/ Hoa dưa hấu:

Là hoa đơn tính cùng cây, màu vàng có 5 cánh dính, 5 lá đài, hoa mọc đơn từ nách lá. Hoa cái có bầu noãn hạ, vòi nhụy ngắn, đầu nhụy có sẻ 3 thù. Hoa đực có 3 – 5 tiểu nhị, chỉ nhị ngắn. Hoa dưa hấu thụ phấn nhờ côn trùng. Trên cây dưa hấu hoa đực nhiều hơn hoa cái cứ 6 – 7 hoa đực thì có 1 hoa cái, hoa đực thường nở trước hoa cái.

Hoa đực.

Hoa cái

TaiLieu.vn